

domme, paa hvilke en saadan Særegenhed var indført; det er heller ikke saa længe siden, at denne Udtalelse fandt Sted; det var i 1832. Siden den Tid er der maasselig fleet Forandringer heri, men det er dog meget antageligt, at det samme Forhold kan gjenfindes og komme frem ved nærmere Undersøgelse. Jeg troer derfor, at det ogsaa er en urigtig Indvending mod Loven, at den skulde være rettet mod en enkelt Mand eller mod en enkelt Eiendom. Den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 5te Valgkreds (Mourier-Petersen), som især er optraadt mod Lovforslaget, har fundet, at Principet deri ikke var retfærdigt og billigt. Jeg skal ikke her strides med den ærede Rigsdagsmand om, hvorvidt Lovforslaget overstrider Retfærdighedens Grændser, men jeg vil kun gøre ham det Spørgsmaal, om det Lovforhold, som nu finder Sted mellem Superficiairbønderne og Godseieren, er retfærdigt, om det Retforhold er retfærdigt eller billigt. Jeg vil spørge den samme ærede Rigsdagsmand, om han ikke mener, at det Forhold, som nu finder Sted mellem Superficiairbønderne og Godseieren, langt mere trænger til Reform og Forandring end det sædvanlige Fæsteforhold? Dersom han giver mig et bekræftende Svar derpaa, saa mener jeg, at vi ere langt nærmere ved at enes om denne Lov, og saa troer jeg, at der deraf consequent maa følge en Indrømmelse af, at disse Fæstere have et fortrinligt Krav paa, at Staten hjælper dem ud af deres Ubilligheds-, for ikke at sige Uretfærdighedsstilling.

Saaledes som vore Lovkyndige forstaae Superficiairgodssets Consequentser, saa sige de: den, der eier Bygningen, kan albrig, fordi han eier den, forlange Afgang til Fæste af Jorden, det kan han ikke, sige de, medmindre Sædvane paa Stedet hjemler det; men kommer man til den anden Side af Spørgsmaalet, saa er der nok nogen Tvivl om, hvorvidt den, der eier Jorden, kan gjøre Forandring paa, at Bygningerne skulle følge med, naar de indløses efter Burodering; i alt Fald antager man dog fra begge Sider, at naar den, der eier Jorden, ikke længere vil have med Bygningerne at gjøre, saa kan han abandonnere Bygningerne, og saa har Eieren af Bygningerne ikke Andet at foretage,

end at nedrive dem og sælge Materialterne; det troer jeg er et meget strengt Resultat for Fæstterne. Jeg troer, at det Mislige ligger deri, at et Jordbrug her sammensættes af tvende Eiere, nemlig Godseieren, Jordens Eier, og Bygningens Eier; jeg troer, det er meget uregelmæssigt ligeoverfor Fæstelovgivningens almindelige Bestemmelser om Syn paa Eiendomme; naar Bygningerne ikke stod i Forbindelse med Jorden, saa vilde Bygningerne heller ikke være underkastede Syn til Bevis for, at der ikke var Tælb paa dem; men nu har man netop med Hensyn til Trølborg Gods igjennem Cancelliet forstaaet Lovgivningen saaledes, at Superficiair-Fæstebygningerne skulle underkastes det almindelige Syn, som fandt Sted ved en Fæsteiens Omlævering, og at Bygningernes Eier skal staa til Ansvar, hvis Bygningerne i hans Fæstetid forfalde; han var med andre Ord Jordens Eier ansvarlig for, at Bygningerne bleve holdte vedlige. Jeg troer ikke, at der deri ligger nogen rigtig Consequents, jeg troer, at det kun er med Tvang, at man faaer Fæstelovgivningens almindelige Regler anvendte paa dette Forhold. Den høitærede Minister meente jo vel, at Bygningens Eier var særdeles vel stillet, idet det vilde være Jordens Eiers Sag at tage Bygningerne. Det er jo vel ogsaa saaledes, at Bygningerne i Almindelighed gaae over fra den ene Bruger af Jorden til den anden, men det kan dog ikke nægtes, at Bygningerne maae betragtes som det mindre Væsentlige og Jorden derimod mere som det Constante, og derfor er Bygningernes Eier mere eller mindre givne i Jordens Eiers Magt. Hvorledes Forholdet i et enkelt Tilfælde afgjøres, afhænger jo naturligvis, saavidt jeg forstaaer Forholdet, omtrent alene af Forbeiers Personlighed, men det er, troer jeg, et Forhold, der hverken hjemles ved Retfærdighed eller Billighed, og det er derfor jeg mener, at dette Forhold fremfor det ordinaire Fæsteforhold trænger til Regulering. Det har ogsaa altid været anerkjendt i Lovgivningen, at en Afskillelse af Eiendomsretten over en Gaard formindskede den i Værdi; man har saaledes en positiv Udtalelse i en af Christian den 5tes Forordninger, som siger, at naar Herligheden og Bondestylden paa en Gaard er deelt, og